

Η νύχτα του κόσμου

Εντυπωσιακό, πληθωρικό, με συναρπαστική πλοκή, ηλεκτρισμένη γλώσσα γεμάτη ανατρεπτικά παραστατικές μεταφορές είναι το καινούργιο μυθιστόρημα του Γιώργου Σκαμπαρδώνη «Υπουργός Νύχτας» (Πατάκης). Οικοδομεί μυθιστορηματικές χαρακτήρες που παρά την έκκεντρη ατομικότητά τους είναι, θα λέγαμε, τυπικά ελληνικοί.

****

Το βιογραφικό προφίλ του πρωταγωνιστή, του «Πρίμο»: αριστεριστής φοιτητής στην Ιταλία τον καιρό της Χούντας, μανιώδης τζογαδόρος, κληρονόμος και απρόθυμος διευθυντής του γραφείου κηδεϊών του πατέρα του, παντρεμένος με μια γυναίκα που απελπίζεται από το αθεράπευτο πάθος του και τον απατά εν γνώσει του, όμηρος ενός αρχιμαφιόζου, του αποκαλούμενου «Υπουργού της Νύχτας», λόγω ενός τοκογλυφικού δανείου (για τζογάρισμα στο καζίνο), υποχρεωμένος να του κάνει εξυπηρετήσεις όπως να μεταφέρει ναρκωτικά και γυναίκες από τη Βουλγαρία, διστακτικός συνεργός στη δολοφονία του, διάδοχός του, βουλευτής με το κυβερνών κόμμα και, στο ζενίθ (ή ναδίρ, ανάλογα με το πώς το βλέπει κανείς) της καριέρας του, υπουργός Ανάπτυξης, πόστο που γρήγορα το βαριέται. Δεν υποψιάζεται όμως ότι κάποιος τον παρακολουθεί διψασμένος για εκδίκηση...

****

Το μυθιστόρημα δεν είναι ωστόσο μια ανατομία του οργανωμένου εγκλήματος και της διαπλοκής του με την πολιτική και τον κρατικό μηχανισμό, παρότι θίγει και αυτή τη διάσταση. Αν το συγκρίνουμε με παρόμοιου θέματος ξένα μυθιστορήματα, ιδίως αμερικανικά, ή και με κάποια του Μάρκαρη, θα αντληφθούμε αμέσως τη διαφορά. Ο Σκαμπαρδώνης ενδιαφέρεται περισσότερο για τον χαρακτήρα του ήρωά του και των άλλων προσώπων της ιστορίας του. Ο Πρίμο είναι ένας τυχοδιώκτης με ακατανίκητη έλξη για το ρίσκο, τις παράτολμες ιδέες, ουσιαστικά αδιαφορώντας για το υλικό όφελος ή το γόητρο, σπρωγμένος από την ίδια την πρόκληση του παιχνιδιού. Δεν είναι κυνικός, αντίθετα διαθέτει αρκετό φιλότιμο και το κάπως αναπάντεχα ανοικτό τέλος δείχνει προς ένα είδος αυτοκάθαρσης. Ούτε οι τύποι του υποκόσμου όπου μπλέκει είναι καθάρματα χωρίς ψυχή. Ακόμη και ο «Υπουργός της Νύχτας» έχει κάτι το γραφικά ανθρώπινο, είναι κάτι σαν σύγχρονη εκδοχή του λήσταρχου Χατζησταύρου στο κλασικό μυθιστόρημα του Αμπου «Ο βασιλεύς των ορέων». Πρίμο και «Υπουργός» είναι δύο πολύ διαφορετικοί, αλλά πολύ ελληνικοί χαρακτήρες!

****

Και οι δύο είναι όμως δείγματα μιας ιδιότυπης ανθρωπολογίας. Ο άνθρωπος, φαίνεται να λέει ο Σκαμπαρδώνης, είναι ένα παράλογο ον και οι γκροτέσκες παρένθετες ιστορίες, που διηγούνται κυρίως τα «κοράκια» του πεθαμενατζιδίκου, το υπογραμμίζουν. Ενας παροξυσμός του παραλόγου υπάρχει σε έναν χαρακτηριστικά ελληνικό, σουρεαλιστικά διονυσιακό μηδενισμό, του οποίου η απόλυτη έκφραση στο μυθιστόρημα είναι δύο βραδιές σε ένα σκυλάδικο της Πτολεμαΐδας, που περιγράφονται καταπληκτικά. Η απόσταση από την τρέλα δεν είναι μεγάλη και η αναφορά ενός φίλου του Πρίμο στην εμπιστευτική πληροφορία ενός ψυχιάτρου ότι στη Θεσσαλονίκη (μόνο εκεί;) κυκλοφορούν ελεύθεροι δεκάδες ψυχοπαθείς που δεν παίρνουν τα φάρμακά τους αποκτά, ειδικά αυτές τις ημέρες, ανησυχητική επικαιρότητα.

****

Δεν είναι τέλειο το μυθιστόρημα. Υπάρχουν ανούσιες περιγραφές (π.χ. η κηδεία του πατέρα του Πρωθυπουργού). Πληροφορίες καίριες για την αρχιτεκτονική του μύθου δίνονται μέσα από εκβιασμένους διαλόγους. Τηλεφωνικές συνδιαλέξεις αποδίδονται με την αδέξια μέθοδο της επανάληψης από τον παρόντα όσων λέει ο αφανής συνομιλητής του. Επιπλέον ο Σκαμπαρδώνης το παρακάνει με τις τεχνικές περιγραφές μηχανημάτων (έχει αδυναμία σε αυτό). Ενώ ο κύριος γυναικείος χαρακτήρας του, η ουκρανή πόρνη Οξάνα, δεν είναι πολύ πειστικός. Υπάρχει, τέλος, ένα πρόβλημα με την ηλικία του Πρίμο: αφού ήταν φοιτητής το 1969-70, δεν μπορεί να είναι στο μυθιστόρημα (που διαδραματίζεται στα πολύ πρόσφατα χρόνια) κάτω από εξήντα χρονών, ωστόσο περιγράφεται σαν σαρανταπεντάρης. Παρ' όλα αυτά πρόκειται για ένα πλούσιο βιβλίο που υπαινίσσεται κάτι ακόμη: σε έναν αποδιαρθρωμένο, αποπροσανατολισμένο κόσμο όπως ο σημερινός το οργανωμένο έγκλημα είναι το μόνο που λειτουργεί ορθολογικά, ομαλά, αποτελεσματικά και με αρχές. «Μορφωμένα πράγματα», κατά την αγαπημένη φράση του Υπουργού της Νύχτας.